

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieriesterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 27/15 Martiu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Adresele tramise din Brasiovu catre ddniil Il. Macelariu si Dr. Ios. Hodosiu.

Domnule Consiliariu!

In siedinti'a din 7 Martiu a dietei ungurene Domnia Ta ai avutu curagiulu de a Te espune pentru limb'a n6stra nationala furioseloru atacuri pornite din partea centralistiloru din Ungari'a, carii se pare ca au do scopu a face din natiunea n6stra o portat6re de slepu a natiuniloru dedate a domni si a se naltia pre umerii nostrii.

Domnia Ta Domnule consiliariu ai datu prin fapt'a acest'a ocaziune de a se convinge si cei mai intieloniti in parerile loru, cumoa natiunea n6stra n'are se astepte nici unu felu de libertate nationala dela Pest'a, pentru aceea Te-ai retrasu si Dta de pe acelu terenu, pe carele romanulu este reu vedintu si reu tractatu.

Domnule Consiliariu! Midil6cele si cararile potu se ne fia diferit6re, scopulu inse ne este totu unulu: libertatea legala a patriei, a natiunii si cea individuala.

Iti oramu Domnule Consiliariu sanetate deplina, vietia indelungata si taria sufletesca, pentrucá se poti conlucra si pe viitoru spre a jungerea intreitului scopu, pe carele credemu ca'lu avemu cu totii inaintea n6stra.

Servitori si amici devotati.

(Urméza 80 subscriptiuni.)

Brasiovu, 1867 Martiu 6/18.

Domnule Jude primariu!

Cu ajutoriulu unei legi electorale feudalistice si artefici6se majoritatea dietei transilvane se prefacu la 1865 in minoritate, éra dupa aceea voce a tierii n6stra f6 innadusita prin cateva apucaturi absolutistice ale nefericitei politice sistat6re. Tier'a n6stra f6 chiamata cá in bataie de jocu, cá se'si apere interesele sale in diet'a Ungariei, in adeveru inse tooma si la Pest'a s'au deschisu usile numai boieriloru tierii, pentrucá poporulu din t6te clasele mai nicidecum nu este reprezentatu.

Domni'a Ta Domnule Jude primariu desgustatu profundu prin strigat6rea nedreptate ce se facu si astadata marelui Principatu alu Transilvaniei, prea char ei n6stre patrie, cá unulu dintre vechii oampioni ai autonomiei aceleiasi, cum: si ai libertatii nationale dreptu intielese, indata dela redeschiderea dietei ungurene nu ti-ai pregetatu a fi cu luare aminte la orice ocaziune ce Ti s'a datu cá se aperi bajocuritele si calcatele drepturi ale patriei si ale natiunii n6stre si se infrunti arogantia si urgia seculara, pe care némulu boierescu ar vrea se arunce asupra poporului nostru; éra Dta le-ai spusu loru in facia, ca tier'a e a toturoru, nu numai a domniloru.

In 7 Martiu a. c. Dta Domnule Jude primariu inspiratu de simtiulu dreptatii si intristatu totuodata in nobilulu Dtale sufletu de mesur'a cea absolutistica ce se intentá din nou asupra marelui Principatu alu Transilvaniei Ti-ai ridicatu din nou vocea petrundiet6re in fav6rea acestei tierii nefericite, éra ou acésta ai mai adausu unu meritu la cate le aveai.

Crede Domnule Jude primariu, cumoa voce Dtale a vibratu prin arteriile n6stre, a ridicatu sperantiele si a petrunsu in t6te clasele societatii transilvane, pe cei pucini in credintia i a intaritu, pe renegati ia rusiatu.

Primesce deci Domnule prea onorate asi-

gurarea sincerei n6stre recunoscintie si caldur6sele n6stre salutari fratiesci.

Brasiovu, 1867 Martiu 18/6.

(Urméza 80 subscriptiuni.)

Brasiovu. (Fanatismulu relegiosu si nationalu.) Intru adeveru ca ar fi de mirare, déca barbaticá Deák si Mik6 aru sustiené inadinsu, cumca fanatismulu relegiosu nu mai eosista. Se luamu unu periodu de timpu numai de candu fanatismulu nationalu maghiaru ajunse la culmea sa, adica dela 1840 inc6ce, pentrucá se vedemu cum a statu lucrulu cu fanatismulu relegiosu totu in acelu periodu, éra spre acestu scopu se nu esimu din monarchia Austriei, se nu insiramu adica tiraniile regimului rusesou patrate asupra celor 4 milione supusi ai sei greco-catolici si fortiarea poloniloru de a trece la confesiunea rusésca, nici se atingemu conflictele Prusiei ou catholicismulu, nici scandalele dela Trier (Treviri) comise cu „omasi'a lui Christosu“, nici persecutiunile angliloru protestanti asupra irlandiloru catolici; se trecemu si preste resboiulu curatu relegiosu alu catoliciloru din Elvetia portatu cu protestantii la 1846/7; se tacemu de infricosiatulu Ghetto alu evreiloru din Rom'a, de persecutiunile protestantiloru in Italia si Spania, de fer6sele si cruntele macelaturu ale Druziloru si Maronitiloru, se trecemu dicu, preste t6te acestea si o multime altele: ére inse pentrucé diet'a Ungariei avé cele mai mari scarbe din caus'a ne'ncetateloru conflicte escate intre catolici si protestanti? Si cine a pututu apropiá si impaca vreodata pe unitii si neunitii din Ungari'a? Candu vreodata a incetatu proselitismulu in Ungari'a? Nu este ére proselitismulu frate bunu cu fanatismulu? Pentruce bate si tiranesece poporulu din Ungari'a si Boemi'a pe evrei? Nu cumva pentru ca lipsesece fanatismulu? Si cum numiti dv. cutare articuli ai concordatului. Apoi roguve, pentruce ére br. Nic. Vay (fostu apoi cancelariu de curte) si renumitul Zsedenyi cá curatori ai protestantiloru din Ungari'a fusera aruncati si detienuti catuva timpu in temnitia. Éra la fanatismulu nebunescu alu locuitoriloru din Tirolu ce vina 'i aflati, ca n'ar fi fanatismu din crescutu pana 'n talpi? Inse ce mai in susu si in diosu? Pline sunt archivele si pline birourile guberneloru cu mii de documente adeverit6re de celu mai spurcatu fanatismu relegiosu, carele se nutresce si in dilele n6stre inadinsu nu numai in biserici, séu nu atatu in bisericii, catu mai alesu in sc6le, in conversatiuni private si secrete, in catu se p6te dice fara frica de mintiuna, ca astadi inca eosista o conspiratiune formala a fanaticiloru de dogme in contra ómenimii, in contra moralei evanghelice si a charitatii, pe care fanaticii se inc6rda din resputeri a o desradecina din inimele ómeniloru. Sciti dv. domniloru, ce se invétia astadi prin unele seminarii teologice? Tramitive pe minist'ulu de cultu pentrucá se surpianda si se cerceteze elu insusi si ve incredintiezu, ca la audirea multoru invetiaturi asié numite teologice va sta cá si inmarmuritu.

Ce Domnule Deák, a incetatu fanatismulu relegiosu? Apoi candu ar inceta acesta, cum ar puté tiené politic'a si diplomatia pe mai multe pop6ra mari si mici in ura si desbinare, si asié totuodata in sclavia pe seculi inainte? Au nu este fanatismulu relegiosu celu mai bunu midilocu de a lantiu pe pop6ra in robia, candu cineva se scie folosi de elu? Dn. Deák se pare a crede, ca gramatic'a si dictionariulu nutrescu fanatismulu nationalu. Déca este asié, se se dea gramatic'a si dictionariulu in manile fanaticiloru de dogme si de rituri si fanatismulu nationalu e paraliatatu, e stinsu intru atata, catu se nu remana pe urm'a lui nici

macar acelu simtiu nobilu si insuflatoru de incredere in sine, ca cineva nu este bastardu (bitongu), ci este fiu alu cutarei natiuni, carea 'si are istoria sa, precum o familia patriciana 'si are genealogia sa pe sute de ani. In ochii fanaticului mohamedanu de ees. unu bastardu, inse taietu impregiuru este de o mie ori mai bunu, decatu unu midilocu de alti ómeni carii tienu cevasi la libertatea consciintii.

Dn. Deák inca va fi avutu la man'a sa ce'culare episcopesci, prin care se poruacea strinsu, cá cu ocaziunea alegeriloru dietale fiacare fiu credintiosu alu bisericei se'si d6 votulu numai la candidatii corelegionari, apoi fia aceia orice ignorantu séu altmintrea ómeni stricati, totu mai bunu decatu cei de aceeași natiunalitate, inse de confesiune diferit6re. Éca ce midilocu minunatu este fanatismulu relegiosu spre a paralisa si nulifica pe celu nationalu.

Dn. Deák trebue se scia mai bine decatu noi, cumoa maghiarii reformati pana nainte cu vreo 20 ani s'au opusu din resputeri la uniunea nationala a Transilvaniei cu Ungari'a din caus'a principala, ca ei se teme de puterea apasat6re a catholicismului din Ungari'a. Totu dlui Deák ii este cunoscutu cá si noua, ca ori candu vrasmasii jurati ai natiunii romanesci au voitu a'i astempera zelulu ei nationalu, au apucatu la mana fanatismulu relegiosu, l'au pusu in miscare cá pe o machina bine regulata, au opritu sub mare pedépsa, cá romanii se nu p6ta reclama in contra acestui felu de machiavelismu. Se intielege de sine, ca la noi inca s'au aflu multi natarai, carii mai bine au datu draculu simtiulu seu nationalu, decatu se'si periclitaze acea mantuintia a sufletului care li se dictá de catra cei, carii manca si bea pe la mesele archireiloru. Asié este, dn. Deák inca le scie acestea, credemu totusi ca mai multe fapte complete de felulu acesta nu 'iau venitu la cunoascintia, éra noi nu i le potemu spune aici, din cauza ca unii juristi cá dn. . . . le-aru sci trage pe calapodulu vrennuu § de ai legii de presa si ai codicei criminale, pentru care noi astadata nu avemu gustu, din cauza ca de si suntemu prevedinti cu documente destule, dara vedeti dv, ca legile de presa nu sufere nici cá se ne putemu apara cu ele in acésta tiéra *)?

Mai inascurtu, esperiinta de t6te dilele ne invétia, cumca fanatismulu relegiosu nici decum n'a incetatu, ci ca din contra acelasi se afla tocma si in capete si inime, despre care abié s'ar puté crede, si unde numai ochiulu deprinsu p6te se petrunda. Mai curendu va inceta fanatismulu nationalu decatu celu relegiosu. Fanatismulu nationalu se va preface in o ambitiune nobila, in simtiu de propria demnitate, in o mandria cavalerésca de a te puté numi fiulu cutarei natiuni; éra din contra fanatismulu relegiosu va mai fi sustienutu prin legi, prin educatiunea poporului lasata inadinsu pe man'a ómeniloru fanatici si farisei insarcinati a semena ura, a estermina charitatea si a desbina pe pop6ra. Va veni inse unu timpu, unde si fanatismulu relegiosu va fi pedepsitu prin sinesi insusi, va fi consumatu de foculu propriu si va cadé preste totu in urgia generala. Pana atunoi pop6rale voru mai avé a suferi t6rte multe rele dela fanatismulu relegiosu. — G. Baritiu.

Unu furtu faimosu. Din t6te furturile mari cate se intempla in capitalele staturiloru europene celu mai mare sgomotu ilu facu acelea care se oomitu prin instrainarea de acte

*) Apropos de fanatismulu specificu confesionalu romanu dn. Iulianu Grozescu publica o poesi6ra. Déca aceiu june literatu nu ar fi mai scrisu nimicu in vietia sa, singur'a poesia: Esci Unitu séu neunitu 'iar dá totu dreptulu la recunoscintia publica. R.

